

Folkhälsomyndigheten

Uppföljning av kontrollköp

Information till dig som arbetar i en kommun med kontrollköp av folköl, tobaksvaror, e-cigarettor och påfyllningsbehållare. Här beskriver vi hur du som arbetar med kontrollköp kan följa upp ditt arbete.

Uppföljning ingår inte i den lagreglerade metoden kontrollköp. Uppföljning är ett sätt att följa resultatet av verksamheten. I detta sammanhang kan det innebära att kommunen gör en sammanställning av genomförda kontrollköp och resultatet av dessa. Syftet med uppföljningen är att ge ett underlag för att följa metodens effekt och ge underlag för tillsynsinsatser.

Folkhälsomyndighetens roll i den nationella uppföljningen

Folkhälsomyndigheten följer kontrollköp ur ett nationellt perspektiv och kommunens sammanställningar är bra verktyg för att följa upp metoden och dess resultat. Nationell uppföljning av kontrollköp gör Folkhälsomyndigheten genom en årlig enkätundersökning inom ramen för Länsrapportens undersökning. Sedan 2014 ställer myndigheten ett antal frågor till kommunerna om kontrollköp. De kommuner som använder sig av metoden besvarar till exempel frågor om antal genomförda kontrollköp av de olika produkterna och resultat.

Folkhälsomyndigheten har tagit fram en snabbguide med syftet att stödja det regionala och lokala arbetet. I denna snabbguide finns stöd för hur en uppföljning och utvärdering kan ske inom ANDTS- förebyggande området.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/forebyggande-arbete-inom-andts/lyckas-med-andts-prevention/>

Tips till kommunerna

Uppföljning av kontrollköp kan på olika sätt bidra till kommunens arbete på området. Här följer några tips till kommuner som tänker, eller redan arbetar med att, följa upp sitt arbete med kontrollköp:

- Ett sammanställt resultat av kontrollköp kan bidra till uppföljning av utförd tillsyn samt ge underlag och styrning för ytterligare tillsynsinsatser, som till exempel planering av nya eller uppföljande kontrollköp.
- Genom en årlig uppföljning av genomförda kontrollköp kan kommunen även följa metodens resultat. Exempelvis hur omfattningen av legitimationskontroller vid kontrollköp utvecklas över tid. Här kan det även vara intressant att komplettera denna uppföljning med analys av data om ungas anskaffningskällor för att få en mer heltäckande bild av hur ålderskontrollen fungerar och hur ungas tillgång till folköl, tobak och e-cigarettor utvecklas

över tid. Många kommuner har egna undersökningar och här kan den kommunala folkhälsosamordnaren/ANDT-samordnaren vara ett stöd.

- Kommunen kan även använda data från Länsrapportens undersökning för att till exempel jämföra sina resultat med andra kommuners resultat. Dessa data finns tillgängliga i [Indikatorlabbet](#) på Folkhälsomyndighetens webbplats.
- Uppföljningen kan vara användbar vid kontakt med beslutsfattarna för att fortsätta arbetet med kontrollköp på kommunen.
- Anonyma sammanställningar av resultatet från genomförda kontrollköp kan vara användbara i framtida dialog med näringsidkarna.